

«Ένας Έλληνας που καθιέρωσε τη δωρεάν παιδεία» (Στέλιος Κούκος)

/ [Πεμπτούσία](#)

Θα μπορούσαμε να πούμε στον τίτλο “ένας Ρωμιός” αλλά προτιμούμε να δανειστούμε τον τίτλο από τις Δοκιμές του Γιώργου Σεφέρη ο οποίος τιτλοφορεί ένα κείμενό του “Ένας Έλληνας - Ο Μακρυγιάννης”, -αν και εδώ δεν αναφερόμαστε στον στρατηγό.

Πάντως ένας Έλληνας μόνος του και ολομόναχος δεν μπορεί να υπάρξει. Θα είναι σαν τη μαύρη κατάρα, για να μην πούμε και άκρως επικίνδυνος. Ο Έλληνας μπορεί να υπάρξει μόνον ως πρόσωπο. Ένα κοινωνικό ον μέσα στην κοινότητα από την οποία εμπνέεται, χωρίς να περιχαρακώνεται και να μένει αποκλεισμένος από τον λοιπό κόσμο, να συμπεριφέρεται με ευθύνη και ευγένεια, να προσφέρει όπου μπορεί και βεβαίως να λογοδοτεί. Το ένα άτομο “ως Έλληνας” ή ακόμη χειρότερο ως ελληναράς στην καλύτερη περίπτωση θα αποτελεί μια τραγική φιγούρα αν όχι μια καρικατούρα.

Για να υπάρξει ο πραγματικός Έλληνας πρέπει να βρει έναν όμοιό του για να αποτελεί πρόσωπο (προς όψιν). Και όταν δεν τον βρίσκει θα πρέπει να τον “δημιουργήσει”... Κάτι τέτοιο ποιητική αδεία, ως σενάριο και ως υπόθεση

εργασίας θα ισχυριστούμε για τον μεγάλο αυτόν Ρωμιό, ο οποίος τον 18ο αιώνα γνωρίζοντας πολύ καλά την κατάσταση των υποδούλων συμπατριωτών του ανέστειλε τη δική του ησυχία και βάλθηκε να τους φέρει στο αρχέγονο κάλλος. (Καμία σχέση με την αρχαιομανία των λογίων που επικράτησε μετά την επανάσταση και την απελευθέρωση της χώρας, η οποία μας απέκοψε βίαια από την ελληνική συνέχεια).

Βέβαια αυτός στον οποίο αναφερόμαστε δεν κατέληξε να αποτελεί περιφερόμενη τραγική φιγούρα γιατί το έργο του είχε επιτυχία. Είχε όμως τραγικό ή καλύτερα μαρτυρικό τέλος. Πριν παραδώσει όμως την ψυχούλα του τέτοια μέρα στις 24 Αυγούστου στα 1779 είχε προλάβει να αφήσει πίσω του και στο πόδι του πολλούς σαν κι αυτόν. Έκτοτε “των Ελλήνων οι κοινότητες” μπορούσαν να ελπίζουν.

Έλεγε στις περιοδείες που έκανε ανά το Ρωμαίικο: “Έχετε σχολείον οπού να διαβάζουν, να μανθάνουν γράμματα τα παιδιά σας;” “Δεν έχομε...” “Παιδιά ωσάν τα γουρουνόπουλα να έχω δεν το καταδέχομαι, διατί είμαι υπερήφανος. Χάρισμά σας. Ωσάν θέλετε χαρίσετέ μου και ένα σχολείον εδώ εις τη χώραν σας να μανθάνουν τα παιδιά μας γράμματα, να ηξεύρουν πού περιπατούνε... Αμή (άραγε) δεν είναι καλά να βάλετε όλοι σας να κάμετε ένα ρεφενέ, να βάλετε και επιτρόπους νάν το κυβερνούν το σχολείον, να βάνουν διδάσκαλον να μανθάνουν όλα τα παιδιά και πλούσια και πτωχά χωρίς να πληρώνουν;”.

Έτσι γέμισε τη χώρα σχολεία και μάλιστα καθιέρωσε και τη δωρεάν παιδεία από τότε! Γνώριζε πολύ καλά πως η διδασκαλία της γλώσσας και ευρύτερα η παιδεία πρέπει να είναι σαν το νερό και τον αέρα που αναπνέουμε. Αν και σήμερα και αυτά τα έχουμε βρωμίσει ανεπανόρθωτα. Για την παιδεία ας μιλήσουν οι ειδικοί. Όσο για τον σχολάρχη του γένους λεγόταν ιερομόναχος Κοσμάς ο Αιτωλός. Αμή (άραγε) σήμερα που γιορτάζει τον θυμάται κανείς;

(Πρώτη δημοσίευση εφημερίδα “Μακεδονία”, 24/08/2008.)